

ЕКОНОМІКА

УДК 334.723

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ “ЗЕРНО ХЕРСОНЩИНИ – 97”

В.І.БЛАГОДАТНИЙ - д.е.н., професор,
ХДСГІ

В звіті голови обласної ради В.М.Третьякова на XV-у сесію (Наддніпряньська правда, № 122 від 21.Х.97 р.) порушене дуже важливе питання розвитку аграрного сектора області і особливо по виконанню програми "Зерно Херсонщини - 97". Але основні акценти і недоліки цієї програми не в тому "що програма була розроблена і виконувалась з установкою на вал і без обрахування рентабельності, прибутків", в бізнес-плані по цій програмі все це розраховано. Річ не в тому.

Основне питання, яке в кожного селянина на вустах: чому сільськогосподарський товаровиробник області, виконавши вищезгадану програму по валу більш ніж на 90% (вироблено зерна 2600тис.т.), залишився нізчим (в боргах і збитках)? Спробуємо об'єктивно проаналізувати причини такого парадоксального становища. На нашу думку, можливо виділити три групи причин. Перша: виробничо-технологічні; друга: погодно-климатичні; третя: фінансово-економічні.

Перші дві групи причин достатньо об'єктивно і масштабно обговорено в Каховці на обласній нараді-конференції за підсумками виконання програми "Зерно Херсонщини – 97". Газета уже інформувала по їх суті. Не будемо повторюватися, а тут ширше зупинимося на третій групі основних обставин.

1. Перша з них і основна це те, що дуже широкий натуральний бартерний товарообмін між сільгосптоваровиробниками та державними і напівдержавними організаціями, як "Агropостач" (паливно-мастильні матеріали, добрива, засоби захисту рослин, запасні частини і др.), так і заготівельними організаціями призвів до негативних наслідків через поступове диктаторське підвищення коефіцієнта бартерного товарообміну. Достатньо привести приклад, по фірмі "Агropостач", яка за період з березня по липень 1997 року за одну тону дизпалива обмінювала 2.79 тони зерна, замість початкове розрахованого коефіцієнта 1.47 (440 грн. ціна 1 тони дизпалива і 300 грн. ціна 1 тони зерна, що закладено в програму і погоджено з усіма

адміністративними підрозділами області). Фактично за рік (з серпня 1996 р. по липень 1997 р.) цей коефіцієнт директивно (односторонньо) підвищувався з 1.47 до 1.92; потім до 2.1 і 2.79.

Яка ж економіка витримає цей односторонній, монопольний рекет? Це ж приклад тільки по одному ресурсу.

Ряд керівників сільгоспприємств, котрі мали на своїх рахунках гроші (а 90% їх позбавлені) закуповували паливно-мастильні матеріали в комерційних структурах в двічі дешевше. Як бачимо, це одна із основних причин широкого пограбування сільських трудівників (та і не тільки їх).

З одної сторони запланована ціна на зерно 300 грн. за 1 тону невисока не тільки в порівнянні з світовими, біржовими і регіональними цінами (до речі вона не підтримана державою через дотації як в більшості країн з ринковою економікою), а фактично при реалізації вона становила 150-170 грн., тобто в двічі менше (і не тільки провина в тому, що низька якість зерна, а й штучне заниження класності його на елеваторах).

З другої сторони, що дуже дивно - як державні органи, котрі повинні виступати захисниками інтересів сільгосптоваровиробників, або надійними партнерами їх в ринкових відносинах, вимагають майже в двічі вище договірної ціни на паливо. До речі, в бізнес-плані цієї програми всі державні і напівдержавні структури АПК області дали (прогнозували) самі такі ціни на матеріально-технічні ресурси, що складало б лише 36% від вартості всього вирощеного зерна.

2. На фінансові результати цієї програми негативно вплинуло й те, що значна кількість зерна (біля 400 тис.тон – 15% валу) пішла на натуральну оплату праці сільським трударям за 1997 рік, а також за борги оплати 1995-96 р.р. Розрахунки велись по собівартості зерна, а в більшості випадків - значно дешевше.

3. Значні витрати в цьому сільськогосподарському сезоні (серпень 1996 - липень 1997 р.р.) були здійснені на ліквідацію промахів в агротехніці минулих 2-3-х років хаоса і безвідповідальності, де величезні площі були незорані, заростали бур'янами, значні масиви заражені шкідниками і хворобами із-за відсутності матеріально-технічних ресурсів в ті роки і дезорганізованості в керівництві.

А тепер, що ж робити? Висновки. Пропозиції.

1. Такі досить обґрунтовані програми потрібні - це не заперечує ніхто. Досвід сезону 1996-97 р.р. показав, що катастрофічному падінні сільськогосподарського виробництва є альтернатива не тільки стабілізувати, а й одержувати значний приріст продуктів харчування, грошової маси і валютних надходжень.

2. Потрібно на державному рівні організаційно вирішити проблему паритета цін. Але на сьогоднішній день державний бюджет не зможе швидко це виконати (навіть при згоді) в повному обсязі. З 1990 р. в середньому по Україні ціни на промислові товари і енергоносії росли швидше цін на аграрну продукцію в 7 разів на 1997 рік. Дотації від держави, якщо і будуть, то вони будуть такі малі, що згубляться по шляху до товаровиробника.

3. Зменшити до розумного товарний кредит (бартерний, натуральний) і переходити на грошовий, безпроцентний для сільгосптоваровиробника на покриття поточних витрат. Нема потреби пропонувати відповідним органам стати на захист від обкрадання сільського трударя.

4. Та і на цьому тяжкому, кризисному етапі розвитку економіки країни можливо і потрібно працювати. Але всім гілкам державної влади (законодавчій, виконавчій і судовій) необхідно дуже суворо виконувати основний атрибут ринкової економіки - відношення між суб'єктами ринку будуються на юридично, документально оформлених, договірних стосунках: форвардні, фьючерсні контракти, організація біржової торгівлі почне вирівнювати диспаритет цін, дасть гарантію селянину від різких, "рекетних" змін цін і бартерного свавілля заготівельних і постачальних організацій.

УДК: 658:631.67

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН МІЖ УЗС ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

В.І.БЛАГОДАТНИЙ - д.е.н., професор,
В.М.КОЗЛОВА - ст.викладач, ХДСГІ
І.А.МУХІНА - аспірант ХДСГІ

Розвиток дійсно госпрозрахункових відносин - загальна народно-господарська проблема, яка має відношення до такої важливої її сфери як агропромисловий комплекс. Головне тут - це забезпечити міцне спирання на економічні методи, на матеріальну зацікавленість та пряму економічну відповідальність зверху донизу за управлінські рішення і кінцеві виробничі результати.

Успішне переведення меліоративних експлуатаційних організацій на господарський розрахунок припускає наукову розробку